

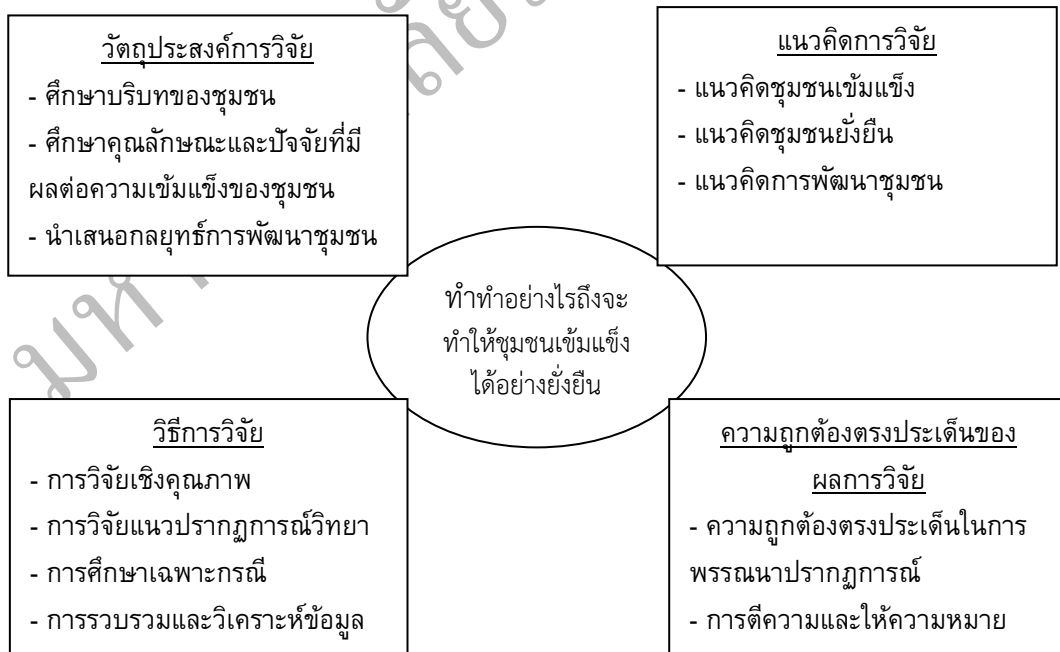
บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอการออกแบบการวิจัย กำหนดขั้นตอนการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และประเด็นจริยธรรมของการวิจัย ดังนี้

3.1 การออกแบบการวิจัย

ในการออกแบบการวิจัย (research design) เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการวิจัยจะต้องทำอะไร ทำอย่างไร และกำหนดรายละเอียดของการวิจัย ผู้วิจัยได้คำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ คำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย แนวคิดในการวิจัย วิธีการวิจัย และความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัย (Maxwell, 2013: ชาย โพธิสิตา, 2554) ดังแสดงในภาพ 3.1

ภาพ 3.1 องค์ประกอบการออกแบบการวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งสู่ชุมชน

ยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนพูนบำเพ็ญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ที่มา: ปรับจาก ชาย โพธิสิตา, 2554, หน้า 104.

คำถามหลักของการวิจัยครั้งนี้คือ ทำอย่างไรถึงจะทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืนซึ่งเป็นที่มาของวัตถุประสงค์การวิจัยใน 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพบริบทของชุมชนพูนป่าเพ็ญที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชน 2) เพื่อศึกษาคูณลักษณะและปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนพูนป่าเพ็ญ และ 3) เพื่อนำเสนอกกลยุทธ์การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งสู่ชุมชนยั่งยืน

วัตถุประสงค์ดังกล่าวมีขึ้นเพื่อประโยชน์ในแง่ของการได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพบริบทของชุมชนพูนป่าเพ็ญ ได้คำอธิบายที่เชื่อมโยงกันระหว่างกระบวนการ การดำเนินงาน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นชุมชนเข้มแข็ง เป็นประโยชน์สำหรับชุมชนอื่นๆ ที่มีบริบทในการทำนองเดียวกันในการวางแผนการดำเนินงานสำหรับการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง นอกจากนี้ยังจะได้รับประโยชน์ในเรื่องของการทำความเข้าใจจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของชุมชนในการพัฒนาสู่ชุมชนยั่งยืน ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งสู่ชุมชนยั่งยืน และเป็นประโยชน์สำหรับชุมชนอื่นในพัฒนาชุมชนของตนเองต่อไป

ในการกำหนดแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัยนั้นผู้วิจัยได้มีสังเคราะห์วรรณกรรมที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานข้อมูลในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและการพัฒนาชุมชน 2) แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง 3) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนยั่งยืน การสังเคราะห์วรรณกรรมดังกล่าวนี้นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยที่สอดคล้องกับคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วย

ในด้านวิธีการวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการศึกษาแบบย้อนรอย (retrospective study) สืบค้นข้อมูลต่างๆ นำมาพรรณนาให้เห็นข้อค้นพบตามแนวปรากฏการณ์วิทยา (phenomenological approach) ที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจความหมายของประสบการณ์ในทัศนะของบุคคลที่ได้รับประสบการณ์ในเรื่องของความเข้มแข็งของชุมชนรวมทั้งการเจาะลึกลงไปถึงสิ่งที่อยู่เบื้องหลังของความเข้มแข็ง คือ กระบวนการ การดำเนินงาน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นโจทย์หนึ่งของการวิจัย

นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (case study approach) ซึ่งเป็นการมุ่งศึกษาจุดเน้นที่เฉพาะเจาะจง กล่าวคือ เป็นการเลือกศึกษาชุมชนพูนป่าเพ็ญซึ่งมีบริบทของชุมชนเฉพาะ เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง และเป็นการศึกษาชุมชนที่มีขึ้นเพื่อที่จะมองหากลยุทธ์ในการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนยั่งยืน ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นไปตามแนวทางของการศึกษาเฉพาะกรณีที่อาศัยขอบเขตการศึกษาที่ชัดเจน ในส่วนของวิธีการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะได้กล่าวในรายละเอียดในเนื้อหาส่วนถัดๆ ไป

ในด้านความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัยผู้วิจัยคำนึงถึงความถูกต้องตรงประเด็นในการพรรณนาปรากฏการณ์ โดยยึดหลักความสมบูรณ์ของข้อมูล กล่าวคือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์สำหรับการพรรณนาปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นบริบทของชุมชนพูนป่าเพ็ญ คุณลักษณะและปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งนั้นผู้วิจัยได้สร้างคำถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

อย่างรัดกุม โดยมีการทบทวนวรรณกรรมจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการกำหนดประเด็นคำถาม และรายการข้อคำถามที่เจาะประเด็นเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์เพียงพอ

ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้นำชุมชน คนในชุมชนพูนบำเพ็ญที่อยู่มาแต่เดิม ประชาชนชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บุคคลเหล่านี้เป็นผู้รู้แท้จริงที่จะช่วยยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ผู้วิจัยยังได้บันทึกการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มด้วยเครื่องบันทึกเสียง ซึ่งได้นำมาถอดเทปอย่างละเอียด การสร้างข้อคำถาม การเลือกผู้ให้ข้อมูล และการบันทึกข้อมูลเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการได้มาซึ่งความสมบูรณ์ของข้อมูลที่เป็นหลักประกันความถูกต้องตรงประเด็นความถูกต้องตรงประเด็นในการพรรณนาปรากฏการณ์

ในส่วนของความถูกต้องตรงประเด็นในการตีความและให้ความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ยืนยันความถูกต้องจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน (data triangulation) และความถูกต้องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างวิธี (methodological triangulation) รวมทั้งอาศัยกรอบความคิดปรากฏการณ์นิยม การประกอบสร้างทางสังคม และโครงสร้างนิยมมาใช้ในการตีความและให้ความหมายข้อมูล การใช้กรอบความคิดทั้ง 3 ในการตีความและให้ความหมายของข้อมูลนี้จะทำให้มีคำอธิบายที่รอบด้านมากยิ่งขึ้น ป้องกันการตีความและให้ความหมายข้อมูลที่มีลักษณะมองด้านเดียว ไม่สมดุล

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังคำนึงถึงความยืดหยุ่นของข้อมูลที่ได้มา ดังนั้นจึงได้มีการตีความโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ที่ปรับเปลี่ยนไปตามข้อมูลเชิงประจักษ์ (successive approximation) ทั้งนี้เพื่อป้องกันการยึดติดกรอบแนวคิดที่ได้สร้างขึ้นมา เป็นการให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ได้มาตามพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่เป็นไปตามสภาพธรรมชาติ รายละเอียดผู้วิจัยจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อ 3.4 ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 สืบค้นข้อมูลบริบทของชุมชนเป็นการศึกษาสภาพบริบทของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา สภาพทางกายภาพ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อความเข้มแข็งของชุมชน สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยแรก ด้วยวิธีการแบบย้อนรอย เพื่อสืบค้นและพรรณนาให้เห็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสาร และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการ การดำเนินงาน และปัจจัยของการพัฒนาสู่ชุมชนเข้มแข็งเพื่อวิเคราะห์และแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของกระบวนการ การดำเนินงาน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่สอง ด้วยวิธีการแบบ

ย้อนรอยเพื่อสืบค้นและพรรณนาให้เห็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1 แต่ได้เพิ่มวิธีการสนทนากลุ่มสำหรับการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งสู่ชุมชนยั่งยืนเป็นขั้นตอนของการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งสู่ชุมชนยั่งยืน ในขั้นตอนนี้ได้นำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาประกอบกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของชุมชนเพิ่มเติมเพื่อให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของชุมชนพหุบำเพ็ญที่มีต่อการพัฒนาไปสู่ชุมชนยั่งยืน จากนั้นได้กำหนดเป็นกลยุทธ์การพัฒนาชุมชน กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นผู้วิจัยได้นำไปถ่ายทอดให้กับผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนได้ให้ความเห็น และได้มีการพูดคุยรับฟังข้อเสนอแนะที่มีต่อกลยุทธ์ ซึ่งถือเป็นการใช้กลวิธีการระดมสมองนำข้อมูลที่ได้มาปรับกลยุทธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.3 การรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

3.3.1 วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายวิธีการ ได้แก่ การวิจัยเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

ในการวิจัยเอกสารนั้นผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่ได้บันทึกไว้แล้ว เป็นข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ได้แก่ รายงานงานวิจัย บทความจากวารสาร วิทยานิพนธ์ บันทึกการปฏิบัติงาน และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน และชุมชนยั่งยืน ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารนี้ได้ใช้เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นหลักฐานร่องรอยของข้อมูล และการสืบค้นต่อๆ กันไป ซึ่งจะมีประโยชน์ในการวิเคราะห์เนื้อหาให้เห็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชนพหุบำเพ็ญ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่สัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนยั่งยืน

การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยแบบสังเกต ผู้วิจัยได้สังเกตร่องรอยของการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ผลงานขององค์กรชุมชน สภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ข้อมูลจากบอร์ดกิจกรรมและป้ายต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structure) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่วางแผนจัดเตรียมข้อคำถามและวิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนไว้ล่วงหน้า ทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน เลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยเทคนิคโหนดบอลล์ (snowball technique) ส่วนการสนทนากลุ่ม

นั้นได้ทำการสนทนากลุ่มประมาณคณะทำงานพื้นที่สุขภาวะ และครูที่เป็นเครือข่ายชุมชนซึ่งถือเป็นแกนนำสำคัญที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างด้วยเทคนิคสโนว์บอลล์จากการบอกต่อโดยผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรก คือ ประธานชุมชน ได้จำนวนของผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อการสัมภาษณ์ 12 คน นอกจากนี้ยังได้เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนา 4 คน (ในจำนวนนี้มีประธานชุมชนเข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วย) รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 15 คน ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เลือกมานี้เป็นคนในพื้นที่ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนพุนบำเพ็ญ และเป็นผู้ที่กำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งซึ่งเป็นไปตามหลักการของการกำหนดกลยุทธ์ในการเลือกตัวอย่างที่ดีของการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาตามที่ Miles, Huberman, and Saldaña (2013) กล่าวไว้ว่า กลยุทธ์การเลือกตัวอย่าง คือ การเลือกตัวอย่างที่ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษานั้นเอง เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ให้ข้อมูลนั้นถือว่าเพียงพอสำหรับการวิจัย ดังที่สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2554) กล่าวไว้ว่าในการรวบรวมข้อมูลจากปัจเจกบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษานั้นผู้ให้ข้อมูลอาจมีได้ตั้งแต่ 5 คน ถึง 30 คน ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจนถึงจุดอิ่มตัว ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ให้สัมภาษณ์ และผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ดังแสดงในตาราง 3.1 และ 3.2 ตามลำดับ

ตาราง 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ให้สัมภาษณ์

ลำดับที่	นามสมมติ	ข้อมูลทั่วไป
1	สถาพร ใจดี	ประธานชุมชน ภายหลังจากเกษียณจากการรับราชการครูแล้ว ได้มาทำงานพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง เป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่ม และเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชน
2	ทองใบ มั่นคง	ชายสูงอายุ มีพื้นที่บริเวณบ้านใช้สำหรับปลูกพืชล้มลุก เช่น พัก พักข้าว ตำลึง เป็นต้น ออกเรือหาปลาไปตามลำคลองบางเชือกหนังและคลองที่เชื่อมต่อกัน เป็นคนดูแลพื้นที่สุขภาวะบ้านคนคลอง ให้ความรู้เกี่ยวกับครัวไทยและการประมงพื้นบ้าน
3	ชูศรี มงคลกุล	หญิงวัยสี่สิบปีเศษ เป็นคนในพื้นที่มีบ้านอยู่ริมคลองบางเชือกหนัง อาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า รับงานจากลูกค้าทั้งในและนอกชุมชน มีลูกค้าที่เดินทางด้วยเรือจากคลองบางน้อย คลองบางพรม และคลองบางระมาด

ตาราง 3.1 (ต่อ)

ลำดับที่	นามสมมติ	ข้อมูลทั่วไป
4	เนตรกมล ศิลปเจริญ	หญิงวัยสามสิบ เป็นคนในพื้นที่ ปรธาณยุวนาฏศิลป์พูนบำเพ็ญ ช่วยฝึกหัดดนตรีและการแสดงให้กับเด็กๆ ชุมชนพูนบำเพ็ญ
5	โอพาร มิ่งมิตร	ชายวัยกลางคน ลาออกจากการรับราชการทหาร ปัจจุบันหันมาทำการเกษตรแบบพอเพียง และเป็นเจ้าของบ้านทรงไทย พัฒนาความสามารถทางดนตรีไทย และกีฬารักบี้ให้กับเยาวชนในชุมชน
6	สมชัย รุ่งเรือง	ชายสูงอายุ เจ้าของสวนกล้วยไม้ มีรายได้จากการขายกล้วยไม้ตัดดอก ต้นพันธุ์กล้วยไม้ และไม้ประดับอื่นๆ รวมทั้งรายได้จากการเข้าเยี่ยมชมสวนกล้วยไม้
7	จิตติมา ตระกูลชัย	ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้ด้านดนตรีไทย โดยเฉพาะ ชิมชอ และระนาด ได้สืบสานภูมิปัญญาผ่านการฝึกหัดเยาวชนพูนบำเพ็ญจนมีทักษะด้านดนตรีออกแสดงตามงานต่างๆ
8	เสรี ธรรมปัญญาเทิง	ปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาด้านศิลปะ มีความเชี่ยวชาญด้านปูนปั้นเป็นพิเศษ ภายหลังจากเกษียณจากราชการได้หันมาสร้างงานปูนปั้นเพิ่มรายได้เข้าครอบครัว รับถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับผู้ที่สนใจ
9	รวย พูนเพิ่ม	หญิงสูงอายุ ปราชญ์ชาวบ้านผู้เป็นภูมิปัญญาด้านการเกษตรแบบธรรมชาติของชุมชนพูนบำเพ็ญ
10	สรานู บางพรหม	หญิงสูงอายุ เจ้าของพื้นที่สาริต/ฝักเรือพาย แปลงเกษตรธรรมชาติ และสวนพลับพลึง มีการทำลูกประคบ จากใบพลับพลึงนั้นได้ถูกใช้เป็นสมุนไพรในการประคบร้อนมาแต่อดีต
11	วรรณกาญจน์ บุญสว่าง	คณะกรรมการชุมชน ดูแลงานด้านการเงิน เป็นคนในพื้นที่ ถือเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง
12	ผ่องพิศ มงคลนาม	เจ้าของบ้านขนมไทย รายได้มาจากการประกอบอาชีพทำขนมมงคล ส่งขายยังเกาะเกร็ด บ้านขนมไทยเป็นแหล่งเรียนรู้การทำขนมของชุมชนพูนบำเพ็ญ

ตาราง 3.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ลำดับที่	นามสมมติ	ข้อมูลทั่วไป
1	สถาพร ใจดี	ประธานชุมชนคนปัจจุบัน ภายหลังจากเกษียณจากการรับราชการครูแล้วได้มาทำงานพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง เป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่ม และเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชน
2	จรัล หอมหวาน	ครูเครือข่ายชุมชน มีความสัมพันธ์อันดีกับประธานชุมชน เข้ามาเป็นครูช่วยสอนการเชิดสิงโต การแสดงหมากรูกคน และสอนงานศิลปะต่าง ๆ ให้กับเยาวชนพูนบำเพ็ญ
3	สุรชาติ ตรรกศิลา	ชายวัยกลางคน เป็นคนในพื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรมของเยาวชน ดูแลพื้นที่สุขภาวะ “ลานน้ำนม”
4	ประสงค์ วิทย์ชัย	เป็นคนในพื้นที่ คณะกรรมการชุมชน และประธานกลุ่มออมทรัพย์กองทุนชุมชนเมือง

3.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม ในเบื้องต้นผู้วิจัยสร้างข้อคำถามที่กำหนดตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดชุมชนเข้มแข็งชุมชนยั่งยืน และการพัฒนาชุมชน จากนั้นได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของการใช้คำ แล้วจึงปรับปรุงข้อคำถามอีกครั้ง คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มคุณลักษณะของชุมชนเข้มแข็งและปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งดัง ดังตาราง 3.3 และ 3.4 ตามลำดับ

ตาราง 3.3 คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มคุณลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

ประเด็น	ข้อคำถาม
ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนมีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์โดยไม่ได้พึ่งพิงหน่วยงาน/คนภายนอกใดบ้าง - เคยมีกิจกรรม/โครงการใดจากหน่วยงานภายนอกที่หยิบยื่นให้กับชุมชนแต่ชุมชนปฏิเสธข้อเสนอเนื่องจากเป็นข้อเสนอที่ไม่มีประโยชน์ด้วยเหตุผลใด - มีสินค้า ผลิตภัณฑ์ อาหารใดบ้างที่ชุมชนสามารถผลิตขึ้นมาบริโภคอุปโภคได้เอง โดยไม่ต้องอาศัยจากภายนอกหรือไม่ มีการดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อย่างไร

ตาราง 3.3 (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความถาม
ความมั่นคงปลอดภัย ของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนมีการระดมทุนหรือเรียไ้รมาใช้ประโยชน์หรือไม่ เกิดจากความ ร่วมมือของคนในชุมชน และบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ - ยกตัวอย่างเหตุการณ์ หรือกิจกรรมที่แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนรู้จัก มักคุ่นกัน สามารถให้ความช่วยเหลือกันในกิจการงานต่าง ๆ มีความ เป็นกันเอง และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามเดือดร้อน - ทรัพย์สินของคนในชุมชน และทรัพย์สินสาธารณะมีความปลอดภัย หรือไม่ อะไรที่ยังคงมีสภาพดี อะไรที่ได้ถูกทำลายลงไปบ้าง - ในชุมชนมีการจัดระบบเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชนที่ขาดแคลนอย่างไร - มีอาชญากรรมเกิดขึ้นในชุมชนมีอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือไม่ อย่างไร
การมีวิสัยทัศน์ของ ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ในอนาคตอยากให้ชุมชนเป็นอย่างไรมีแผนที่จะดำเนินงานอย่างไร - ปัญหาที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับชุมชนมีหรือไม่จะป้องกันปัญหาอย่างไร
ความรักและห่วงแหน ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ ภูมิปัญญา เคล็ดลับในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคน ในชุมชนมีอะไรบ้าง มีใครบ้างที่เป็นผู้ที่ให้ความรู้ - ประเพณี พิธีกรรม การละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่ดั้งเดิมมีอะไรบ้าง ที่ ยังมีการถ่ายทอดให้กับเยาวชนมีหรือไม่ ใครเป็นคนดำเนินการประเพณี พิธีกรรม การละเล่นใดที่ในปัจจุบันไม่มีแล้ว หายไปเพราะเหตุใด

ตาราง 3.4 คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

ประเด็น	ข้อความถาม
ปัจจัยชุมชนเข้มแข็ง	<ul style="list-style-type: none"> - คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างไรบ้าง - ชุมชนมีการนำความรู้เก่าและใหม่มาหลอมรวมจนสามารถตอบสนอง ความต้องการของชุมชนหรือไม่ อย่างไร - ชุมชนมีการเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอกหรือไม่ อย่างไร - มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือมีการสืบสานภูมิปัญญาหรือไม่ อย่างไร - มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาของชุมชนหรือไม่ อย่างไร - คนในชุมชนมีความสัมพันธ์เหมือนระบบครอบครัว เครือญาติ หรือไม่ - คนในชุมชนมีความเอื้ออาทร รักใคร่กลมเกลียวกันหรือไม่ - คนในชุมชนมีจิตสำนึกสาธารณะ และให้ความสำคัญกับประโยชน์ ส่วนรวมหรือไม่ อย่างไร

ตาราง 3.4 (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความถาม
	<ul style="list-style-type: none"> - ภายในชุมชนมีเครือข่ายเพื่อทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนใดบ้าง - ชุมชนมีเครือข่ายภายนอกในการร่วมกันพัฒนาชุมชนหรือไม่ อย่างไร - ชุมชนมีการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเครือข่ายอย่างไร - ผู้นำในชุมชนมีใครบ้าง เป็นผู้ที่มิคุณลักษณะอย่างไร - รายได้ของคนในชุมชนมาจากไหนบ้างพอกินพอเพียงหรือไม่ - รายได้ของคนในชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาในชุมชนหรือความรู้ที่มีมาแต่เดิมมีอะไรบ้าง มีการดำเนินการเกี่ยวกับภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนอย่างไร
ปัญหา อุปสรรคของ	- ชุมชนมีปัญหาอะไรบ้าง
การพัฒนาชุมชน	- มีอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนหรือไม่ อย่างไรยกตัวอย่าง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

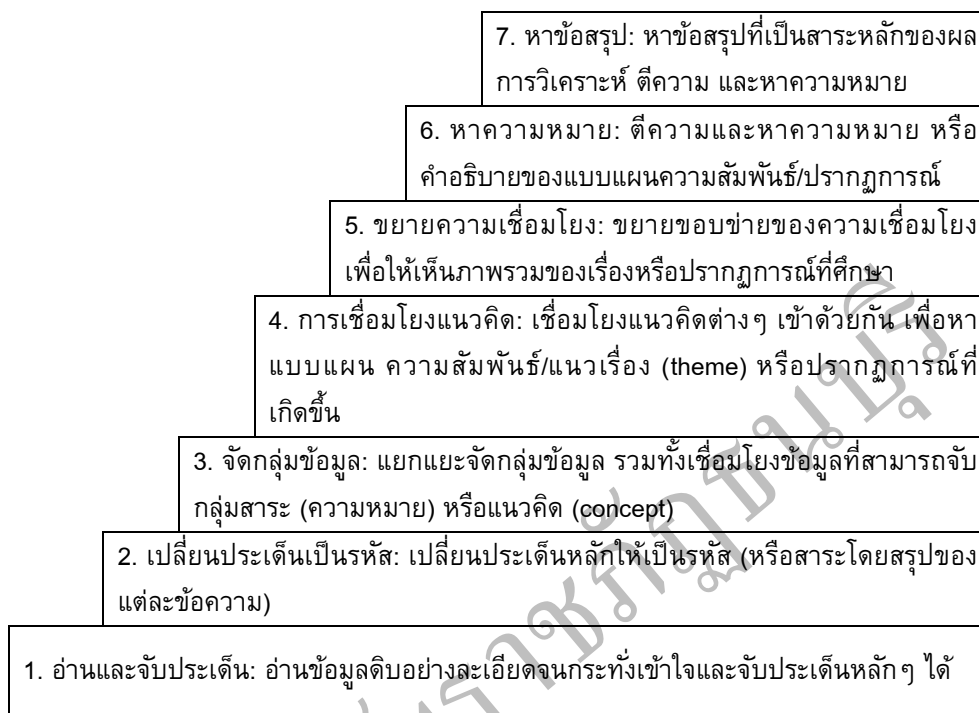
ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้คำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ การบันทึกข้อมูล การให้รหัสข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความและให้ความหมาย (เบญญา ยอดดำเนิน-แอ็ดติง และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552) ดังนี้

การบันทึกข้อมูล (field notes) ถือเป็นแหล่งข้อมูลดิบที่สำคัญที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ ปรากฏการณ์ และกระบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นในภาคสนาม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดบันทึก และบันทึกเทปเสียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ซึ่งนอกจากจะช่วยเตือนความจำของผู้วิจัยแล้ว ยังเป็นหลักฐานในการวิเคราะห์ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาตรวจสอบย้อนกลับได้

การให้รหัสข้อมูล (coding/indexing categories) เป็นกระบวนการลดทอนหรือแยกย่อยข้อมูลให้อยู่ในรูปของแนวคิดหรือสาระโดยสรุป เพื่อให้รู้ว่าข้อความไหนเกี่ยวข้องกับเรื่องใด และเพื่อสะดวกในการจำแนก จัดกลุ่ม และความรวดเร็วในการค้นหา เชื่อมโยง และตีความข้อมูล

การวิเคราะห์ (analysis) คือการที่ผู้วิจัยจัดระบบ แยกแยะ และจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อใช้เป็นหน่วยย่อยในการวิเคราะห์และตีความเบื้องต้น เมื่อหน่วยย่อยมารวมกันทำให้ได้ความหมายที่กว้างขึ้น แล้วจึงทำการเชื่อมโยง และหาความสัมพันธ์ของกลุ่มความหมายนั้น รวมทั้งการอธิบายปรากฏการณ์ หรือการตอบคำถามการวิจัย ถือเป็นขั้นของการตีความและให้ความหมาย ซึ่งเป็นไปตามวิธีการอุปมาน (inductive approach)

จากองค์ประกอบหลักของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพดังกล่าว ทำให้สามารถแบ่งขั้นตอนหลักของการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังภาพ 3.2

ภาพ 3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ที่มา: เบญจา ยอดคำเนิน-แอ็ดติกจ์ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552, หน้า 39.

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อแปรผลและสรุปผลข้อค้นพบที่ได้ การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการอ่านเอาเรื่อง จับประเด็น จับใจความ เพื่อค้นหาแบบแผนอันจะนำสู่การเข้าใจแบบแผนพฤติกรรม (pattern- matching) รวมถึงการตีความสรุปให้เห็นข้อค้นพบตามโจทย์การวิจัย (เบญจา ยอดคำเนิน-แอ็ดติกจ์ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552) ในการวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยเทคนิคหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ประการ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มแนวคิด 2) การปรับเปลี่ยนแนวคิดตามข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) การวิเคราะห์เพื่อแสดงตัวอย่าง

การวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มแนวคิด (domain analysis) เป็นการใช้ที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการแยกแยะและจัดกลุ่มข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ กลุ่มแนวคิดพื้นบ้าน (folk domains) หมายถึง การจัดกลุ่มความคิด แนวความคิด หรือการปฏิบัติตามแบบที่สมาชิกในชุมชนนั้นจัดกัน ผู้วิจัยจะสังเกตได้จากคำพูด คำที่เรียก และวิธีการที่ใช้ ถัดมาคือกลุ่มแนวคิดเชิงทฤษฎี (analytic domains) ซึ่งหมายถึง การจัดกลุ่มความคิดและการปฏิบัติตามทฤษฎี และสุดท้ายคือกลุ่มแนวคิดผสม (mixed domains) หมายถึง การผสมผสานแนวคิดพื้นบ้านกับทฤษฎี เป็นการ

จัดกลุ่มความคิด แนวคิด หรือการปฏิบัติตามแบบคำพูด หรือความหมายของสมาชิกในชุมชนนั้น บวกกับความคิดของผู้วิจัยตามทฤษฎี (เบญจจา ยอดดำเนิน-แอ็ดติกัจ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552)

สำหรับเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการปรับเปลี่ยนแนวคิดตามข้อมูลเชิงประจักษ์นั้นมีขึ้นเพื่อประมวลภาพรวมของสาระสำคัญของการวิจัยที่เป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้ง โดยเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือข้อสมมติต่างๆ ที่มีอยู่ก่อนเก็บข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อมีหลักฐานจากข้อมูลที่เพิ่มขึ้นในแต่ละครั้งของการเก็บข้อมูล แนวความคิดหรือข้อสมมติเหล่านั้นควรขยายหรือปรับเปลี่ยนไปตามข้อมูลที่มีมากขึ้น (Neuman, 2006; เบญจจา ยอดดำเนิน-แอ็ดติกัจ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552) ในขณะที่การวิเคราะห์เพื่อแสดงตัวอย่างจะเป็นการนำข้อมูลมาแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างของปรากฏการณ์ ซึ่งนอกจากจะเป็นการฉายภาพตัวอย่างแล้ว ยังทำให้ข้อค้นพบหรือปรากฏการณ์นั้นๆ หนักแน่นขึ้น (Neuman, 2006; เบญจจา ยอดดำเนิน-แอ็ดติกัจ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552)

ดังได้กล่าวไว้เบื้องต้นเนื้อหาส่วนของการออกแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้ตีความและหาความหมายของข้อมูลโดยอาศัยกรอบความคิดปรากฏการณ์นิยม การประกอบสร้างทางสังคม และโครงสร้างนิยม โดยผู้วิจัยได้ตีความทำความเข้าใจปรากฏการณ์ สถานการณ์ และความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่ศึกษาโดยให้ความสำคัญกับประสบการณ์และการให้ความหมายกับข้อมูลที่ค้นพบในฐานะคนในตามแนวคิดปรากฏการณ์นิยม ร่วมกับแนวคิดการประกอบสร้างทางสังคมซึ่งเชื่อว่าเป็นจริงทางสังคม หรือความรู้ของคนเป็นกระบวนการทางสังคมที่คนหรือกลุ่มคนเรียนรู้ความหมาย (ประกอบสร้างความหมาย) ของประสบการณ์ใดประสบการณ์หนึ่ง (เบญจจา ยอดดำเนิน-แอ็ดติกัจ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552) เป็นการตีความที่อาศัยการประกอบสร้างความเป็นจริงหรือความรู้ของคนในชุมชนพูนบำเพ็ญจากมุมมองของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาผู้วิจัยได้นำมาประกอบสร้างหาความหมายเพื่อสะท้อนความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจสถานการณ์/ปรากฏการณ์/พฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน หาคำอธิบายและผลพวงที่ตามมาที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชนพูนบำเพ็ญ นอกจากนี้ยังได้ตีความและหาความหมายของข้อมูลโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดโครงสร้างนิยม โดยมีข้อสมมุติพื้นฐานที่ว่าปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนพูนบำเพ็ญถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง มีความขัดแย้ง มีปัญหาในเชิงอำนาจ เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งนำไปสู่การทำความเข้าใจต้นตอของปัญหาจากโครงสร้างของระบบต่างๆ

เพื่อตรวจสอบความแม่นยำตรงของข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล เก็บ

รวบรวมข้อมูลจากหลายวิธีการในเรื่องเดียวกัน ได้แก่ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม การศึกษาจากเอกสารเผยแพร่ที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูลโดยการพิจารณาจากแหล่งบุคคลที่ต่างกันว่าจะได้ข้อมูลที่ตรงกันหรือไม่ เช่น จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน การสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชน และการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเพื่อเพิ่มความเชื่อมโยงและความสอดคล้องระหว่างข้อมูลหลักฐานต่างๆ ว่าสมเหตุสมผลและมีความเป็นไปได้หรือไม่ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าช่วยให้เพิ่มความแม่นยำของผลการวิจัยที่ได้มากยิ่งขึ้น (Creswell, 2009) ทั้งนี้ในการนำเสนอข้อมูลผู้วิจัยได้แสดงถ้อยคำหรือข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลตรง (quotation) เพื่อยืนยันแหล่งข้อมูลและแสดงให้ถึงความน่าสนใจของข้อมูล แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกที่ชัดเจนของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจะเป็นการเพิ่มอรรถรสในการอ่านด้วย (Creswell, 2009; เบญจจา ยอดดำเนิน-แอ็ดติงค์ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552)

3.4 จริยธรรมในการวิจัย

ผู้วิจัยได้คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัยไม่เพียงแต่เฉพาะช่วงเวลาของการเก็บข้อมูล แต่ได้คำนึงถึงจริยธรรมในทุกขั้นตอนของการวิจัยตั้งแต่ก่อนการเก็บข้อมูล ระหว่างการเก็บข้อมูล และหลังการเก็บข้อมูล ดังนี้

จริยธรรมก่อนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้คำนึงถึงประเด็นของการวิจัยที่เมื่อทำแล้วจะตอบคำถามได้ว่าทำไม จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมอย่างไร ในที่นี้เมื่อการวิจัยเสร็จสิ้นสิ่งที่จะได้คือประโยชน์ที่จะเป็นการพัฒนาชุมชนที่มีความเข้มแข็งไปสู่ชุมชนที่ยั่งยืนของชุมชนพหุบำเพ็ญ บทเรียนที่ได้จะเป็นประโยชน์กับชุมชนอื่นที่ยังอยู่ในสภาพอ่อนแอ สามารถนำองค์ความรู้ การดำเนินงาน และตัวอย่างไปปรับใช้สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชนของตนเอง ในขั้นตอนการออกแบบการวิจัยได้คำนึงว่าตัวอย่างที่เลือกมานั้นจะให้ความร่วมมืออย่างไร จะรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลอย่างไร และจะป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบอันเนื่องมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือเข้าร่วมการวิจัยอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือในการวิจัยจากประธานชุมชนพหุบำเพ็ญก่อนในเบื้องต้น หลังจากได้รับความร่วมมือแล้วได้ขอให้ประธานชุมชนแนะนำตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์ลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ไปขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการแนะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มานั้นให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยสมัครใจ

ในส่วนของจริยธรรมระหว่างการเก็บข้อมูล คือ การเข้าสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้เข้าไปในช่วงเวลาที่ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ร่วมสนทนากลุ่มสะดวก ซึ่งทำให้ไม่เป็นการไปรบกวนชีวิตและการงานตามปกติของแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลทราบรายละเอียดต่างๆ ของการวิจัย ได้แก่ หัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น การรักษาความลับ

ของข้อมูล และสิทธิที่จะถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อ ในระหว่างการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยหลีกเลี่ยงวิธีการที่จะก่อให้เกิดความเครียดหรือวิตกกังวลของผู้ให้ข้อมูล คำนี้ถึงความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเคารพในความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ทั้งในแง่ของความคิดเห็น ความรู้สึก และทัศนคติ โดยถือเป็นข้อมูลลับ ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้รักษาบรรยากาศให้มีความเป็นส่วนตัวหลีกเลี่ยงไม่ให้มีสิ่งรบกวน ใช้สถานที่เพื่อการสัมภาษณ์ตามที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก การสัมภาษณ์และสนทนาเป็นไปอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกและความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ให้เกียรติและมีความจริงใจ ไม่กล่าวล่วงละเมิด หลีกเลี่ยงภาษาที่แฝงด้วยอคติ

การรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยผู้วิจัยปกปิดความลับและปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลไว้อย่างเคร่งครัด การบันทึกเทปเพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์นั้นได้รับความยินยอม ผู้วิจัยได้อธิบายให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าเพื่อให้ได้รายละเอียดของเนื้อหาและความถูกต้องของข้อมูลจึงจำเป็นต้องมีการบันทึกเทป ในการปกปิดข้อมูลยังไม่ได้ระบุชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูล

สำหรับจริยธรรมหลังการเก็บข้อมูล ภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้งและหลังการวิจัยเสร็จสิ้น ข้อมูลที่ได้มาถูกนำมาวิเคราะห์อย่างละเอียดเพื่อป้องกันความผิดพลาดของผลการวิจัย ในการตีความเป็นการตีความไม่ห่างไกลไปจากความเป็นจริง มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าตามแหล่งของข้อมูล และวิธีการสามเส้าตามวิธีการรวบรวมข้อมูล ในรายงานผลการวิจัยจะไม่เผยชื่อผู้ให้ข้อมูลยึดประโยชน์ของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ รวมทั้งได้มีการให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของรายงานการวิจัยก่อนการเผยแพร่ด้วย